

עת"א 26649/03/22 - שי אבו צדקה נגד מדינת ישראל - שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 26649-03-22 אבו צדקה (עצור בפיקוח) נ' מדינת ישראל - שרות בתי הסוהר
22.3.2022

לפני כבוד השופטת תמר בר-אשר

העותר שי אבו צדקה (עצור בפיקוח)

נגד

המשיב מדינת ישראל - שרות בתי הסוהר

בא-כוח העותר: עו"ד מיכאל עירוני

בא-כוח המשיב: עו"ד עופרי מלצר (פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי))

החלטה

העתירה הנדונה הוגשה בהתאם לסעיף 62א בפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), התשל"ב-1971. עניינה החלטת ראש אגף האסיר בשירות בתי הסוהר (להלן - **המשיב**) מיום 1.3.2022, אשר ניתנה בהתאם לסעיף 52ט בחוק העונשין (להלן - **חוק העונשין**) ואשר על-פיה עבודות השירות שהושגו על העותר יופסקו. לפיכך נקבע כי עליו לשאת את יתרת עונשו במאסר ולשם כך עליו להתייבב ביום 3.4.2022 לשם נשיאת יתרת עונש המאסר.

תמצית העובדות הדרושות

2. העותר הורשע במסגרת ת"פ (שלום ירושלים) 32578-07-18 בעבירות גניבה, גניבת כרטיס חיוב, הונאה בכרטיס חיוב, הסגת גבול והפרת הוראה חוקית. להליך זה צירף שני הליכים נוספים, תפ"ק (שלום ירושלים) 3547-11-18, שבמסגרתו הורשע בעבירות התפרצות למקום שאינו מגורים וגניבה ובעבירת הפרת הוראה חוקית וכן ת"פ (שלום ירושלים) 22615-12-15, שבמסגרתו הורשע בעבירות גניבה וכניסה למקום מגורים לשם גניבה. גזר הדין ניתן ביום 7.3.2021. במסגרתו שקל בית המשפט (כבוד השופטת ג' סקפה-שפירא) בין השאר, גם את העובדה שלחובת העותר אחת-עשרה הרשעות קודמות, מאסר מותנה חב הפעלה ומאסר מותנה נוסף בר הפעלה. למרות זאת ולנוכח ההליך השיקומי שעבר, נקבע כי יושגו עליו שבעה חודשי מאסר בעבודות שירות (להלן - **עבודות השירות שהושגו על העותר או עבודות השירות**), מאסרים מותנים ופיצויים לנפגעים. עוד נקבע כי המאסרים המותנים יופעלו בחופף לעונש המאסר בעבודות שירות. ערעורו על גזר הדין נדחה בפסק-דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד סגן הנשיא ר' כרמל וכבוד השופטים א' רומנוב ומ' ליפשיץ-פריבס) בעפ"ג 40954-04-21, מיום 14.9.2021.

3. ביום 6.10.2021 נעצר העותר בחשד שעבר עבירות רכוש וביום 18.10.2021 הוגש נגדו כתב אישום בבית משפט השלום בירושלים (ת"פ 42507-10-21 (להלן - **ההליך הפלילי האחרון**)), שעל-פיו הואשם בשתי עבירות התפרצות למגורים כדי לעבור עבירה, בעבירת קשירת קשר לעשיית פשע ובעבירת גניבה. במקביל הוגשה גם בקשה למעצרו עד תום ההליכים (מ"ת 42520-10-21 (להלן - **הליך המעצר עד תום ההליכים** או **הליך המעצר**). במסגרת הליך המעצר התנהלו הליכים רבים וניתנו החלטות רבות ובכלל זה הוגשו מספר עררים לבית המשפט המחוזי בירושלים ואף הוגשו שתי בקשות רשות ערר אל בית המשפט העליון (ראו: החלטת כבוד השופטת י' וילנר מיום 10.11.2021 בבש"פ 7519/21; החלטת כבוד השופטת ד' ברק-ארז מיום 24.11.2021). במסגרתן של אותן החלטות נקבע כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת האשמה ואף ישנה עילת מעצר להורות על מעצרו של העותר עד תום ההליכים (החלטת כבוד השופט א' ביאלין מיום 27.10.2021). לאחר בחינת חלופות מעצר ובעקבות ערר שהגישה המדינה על שחרור העותר למעצר בית (החלטה מיום 3.11.2021), נקבע בהחלטת בית המשפט המחוזי (כבוד השופט א' רון) מיום 23.11.2021, בעמ"ת 10271-11-21, כי העותר יעצר בפיקוח אלקטרוני וכי מקום מעצרו יהיה בביתו בירושלים.

4. בעקבות מעצר העותר כאמור, הוא זומן לשימוע בשב"ס קודם להפקעת עבודות השירות, אשר התקיים ביום 16.2.2022. מגיליון השימוע עולה כי העותר התייצב לשימוע בלוויית גיסתו אך ללא בא-כוחו, למרות שהיה מודע לזכותו להיות מיוצג. בהיבט העובדתי נאמר, כי העותר אמר היה להתחיל את עבודות השירות ביום 10.10.2021 ומשלא התייצב במקום עבודות השירות, נערך בירור שהעלה כי העותר נעצר ביום 6.10.2021 וכי מחודש דצמבר 2021 הוא עצור בפיקוח.

עוד נאמר, כי נבחנה עם בא-כוח העותר אפשרות שלפיה העותר יפנה אל בית המשפט בבקשה לאפשר לו חלונות פיקוח, אשר במהלכם יעשה העותר את עבודות השירות, אך במועד השימוע טרם התקיים דיון בבית המשפט בעניין אפשרות זו. לפיכך נאמר, כי אין מנוס ממתן המלצה שלפיה עבודות השירות יופסקו הפסקה מינהלית.

לאחר הליך השימוע ניתנה החלטת ראש אגף האסיר מיום 1.3.2022, שבעניינה הוגשה העתירה הנדונה, שלפיה עבודות השירות יופסקו ובהתאם לכך העותר יישא את עונשו במאסר שאליו יתייצב כאמור, ביום 3.4.2022.

5. לשלמות הדברים נוסף, כי עוד קודם לשימוע ולמתן ההחלטה הנדונה בעתירה זו, הגיש העותר במסגרת הליך המעצר שתי בקשות לעיון חוזר, אשר בהן עתר לאפשר לו חלונות פיקוח (כמשמען בסעיף 22ד(1)(ג) בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן - **חוק המעצרים**)), כדי שבמהלכם יעשה את עבודות השירות. בבקשתו מיום 2.1.2022 ביקש שייקבעו חלונות פיקוח כאמור ובבקשתו מיום 31.1.2022 עתר לאפשר זאת בליווי מפקח.

שתי בקשותיו נדחו בהחלטה מפורטת ומנומקת של בית משפט השלום (כבוד השופט א' ביאלין) מיום 2.2.2022, שעיקרי נימוקיה הם אלו: **האחד**, נקבע כי לא התקיימו תנאי סעיף 52(א) בחוק המעצרים, המצדיקים הגשת בקשה לעיון חוזר בהחלטה המורה על המעצר בפיקוח. זאת הן מאחר שחלפו רק כחודשיים ממתן ההחלטה, כך שטרם חלף "זמן ניכר" מעת שניתנה, הן מאחר שלא ניתן לומר כי חל שינוי נסיבות, שהרי כבר בעת הדיון במעצרו ידע העותר כי הוא אמור היה להתחיל בעבודות שירות במועד סמוך למעצרו. **השני**, השיקול המרכזי שיש לבחון עת נבחנת בקשה לאפשר

חלונות פיקוח או יציאה ממעצר בית, היא שאלת המסוכנות. העובדה שהעבירות שבעניין העותר עומד לדין בהליך הפלילי האחרון נעברו לכאורה, בתקופה שבה הוא אמור היה לעשות את עבודות השירות, מצביעה על מסוכנותו ועל הקושי לתת בו האמון. עוד הודגש, כי נשיאה בעבודות שירות אינה נמנית עם המטרות הקבועות בסעיף 22ד(1)(ג)(2) בחוק המעצרים, אשר רק לשמן יתאפשרו חלונות פיקוח. **השלישי**, לקראת הדיון בשתי הבקשות התקבל משירות המבחן תסקיר בעניינו של העותר, שאותו הגדיר בית המשפט "**מקיף ויסודי, ספר תולדות אדם ממש**". על-פי האמור בהחלטה, מדובר בתסקיר "**שלילי ביותר**" אשר אינו ממליץ על פתיחת חלונות פיקוח לצורך יציאת העותר לעבודות השירות. כך נאמר בהחלטה בעניין התסקיר:

"שירות המבחן ערך איזון בין גורמי הסיכוי והסיכון הטמונים במשיב והעריך כי מהמשיב נשקפת מסוכנות גבוהה להישנות ביצוע עבירות דומות... צוין כי המשיב ביצע לכאורה את העבירות נושא הליך זה כאשר הוא היה תחת צו מבחן ותוך שנדרש להיות בקשר טיפולי רציף עם גורמי הטיפול... התרשמות שירות המבחן היא מאדם שחוזר ומבצע עבירות רכוש, הסובל מהתמכרות רבת שנים בתחום ההימורים, מתקשה להפעיל שיקול דעת מעמיק אודות מעשיו והשלכותיהם, נוטה להגיב באופן פזיז ואימפולסיבי תוך פנייה למקומות בעייתיים. עוד עולה... כי בשנים האחרונות נעשה ניסיון לשלב את המשיב בהליך טיפולי, התהליך לא היה רצוף בהתמדה ובמחויבות ולעיתים התאפיין בהתנהלות ובהתנהגות כוחנית ומניפולטיבית. שירות המבחן התרשם עוד כי כעת המשיב מרוכז בעצמו וממוקד בצרכיו. המשיב מתקשה לתת ביטוי ותובנה פנימית לדרכי התנהלותו" (ההדגשה במקור).

לבסוף הוסיף בית המשפט, כי מסוכנות המשיב נלמדת גם מעברו הפלילי המכביד הכולל שלוש-עשרה הרשעות קודמות בעבירות רכוש, הפרת הוראה חוקית, אלימות ועוד. בנסיבות אלו נקבע, כי לנוכח המסוכנות ברף הגבוה הנשקפת מהעותר, אין מקום להיעתר לבקשותיו.

6. על ההחלטה האמורה הגיש העותר ערר לבית המשפט המחוזי, אשר נדון ביום 22.2.2022 ונמחק לאחר שהעותר חזר בו מהערר (החלטת כבוד השופט א' סלע בעמ"ת 46894-02-22).

בעניין העתירה הנדונה ביקש העותר להיבנות מהערת בית המשפט בדיון בערר זה, אשר בעקבותיה חזר בו מהערר. אולם עיון בדברי בית המשפט מעלה, כי אין בהם כדי לסייע לעותר. כך מהטעם שכל אשר נאמר הוא כי חרף חזקת החפות העומדת לעותר בהליך המתנהל נגדו עתה בבית משפט השלום, שבעטיו נעצר בפיקוח, על נושא עבודות השירות להיות מוכרע בהליך מול הממונה על עבודות שירות. הליך כאמור, אמנם התקיים, ניתנה החלטה ובעניינה הוגשה העתירה הנדונה.

העתירה הנדונה ועיקרי טענות הצדדים במסגרתה

7. העתירה הנדונה הוגשה ביום 13.3.2022 ולנוכח הדחיפות שנטענה בה, נקבע דיון ליום 15.3.2022, אשר

לבקשת המשיב נדחה ליום 21.4.2022. לאחר הדיון, הוגשו מטעם המשיב מספר מסמכים ובכלל זה, תגובתו לעתירה, מסמכי השימוע שנערך לעותר אצל המשיב וההחלטות הרלוונטיות מההליכים הפליליים שנזכרו לעיל.

8. בעתירה ובדיון שהתקיים טען בא-כוח העותר, כי העותר כופר בעובדות כתב האישום בהליך האחרון שהוגש ולטענתו, הליך זה עתיד להישמע בקרוב ולפי הערכתו, אף יסתיים תוך פרק זמן קצר. לטענתו, לנוכח חזקת החפות העומדת לעותר, אין לקבל מצב שבו בשל מעצרו בפיקוח בהליך הנוסף, תישלל מהעותר האפשרות לשאת את עבודות השירות שהושתו בהליך קודם. לטענתו, אם העותר ייאסר עתה, חלף עבודות השירות, ובסופו של דבר יזוכה בהליך הנוסף, לא ניתן יהיה להשיב את הגלגל לאחור ולרפא את הנזק שייגרם לעותר לנוכח מאסרו. בנסיבות אלו עתר להקפיא את הפקעת עבודות השירות עד הכרעה בהליך הפלילי האחרון. עוד הדגיש, כי השתת עבודות שירות במסגרת גזר הדין הייתה לנוכח הליך שיקום שהעותר עבר ולפיכך טען, כי אין מקום לפגוע בהליך זה.

9. באת-כוח המשיב טענה כי יש לדחות את העתירה. עיקרי טענותיה הם כי ההחלטה הנתקפת בעתירה היא החלטה מנהלית סבירה ומתבקשת, אשר ניתנה בסמכות וכי בית המשפט רק נדרש לבחון את סבירותה, בעוד שאינו מחליף את שיקול דעת הרשות המנהלית בשיקול דעתו. עוד טענה, כי על-פי סעיף 51ט(א)(5) בחוק העונשין, די בפתיחת חקירה פלילית לשם הפסקת עבודות שירות וכי על אחת כמה וכמה ניתן להורות כן, אם הוגש כתב אישום ואף נקבע כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת האשמה. מכל מקום, מאסר בעבודות שירות הוא בגדר פריווילגיה שנועדה לאזן בין עונש המאסר לבין הרצון לסייע בשיקום הנאשם. אם הנאשם אינו פועל בהתאם לאחריות המצופה ממנו במסלול ענישה זה, ממילא ישנה הצדקה להפקעת עבודות השירות. לתמיכה בטענותיה הפנתה אל שלושה פסקי דין, אשר יפורטו בהמשך הדברים.

דין והכרעה

10. סעיף 51ט(א)(5) בחוק העונשין קובע לאמור:

"נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות לטעון את טענותיו... להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין:

...

(5) הוא נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות".

אין מחלוקת על כך שבעניינו של העותר מתקיימת הוראת סעיף זה, בהיותו נתון במעצר בפיקוח ובתנאים אשר אינם מאפשרים את התייצבותו לעבודות השירות. זאת במיוחד מעת שנקבע בעניין ההליך האחרון כי ישנן ראיות לכאורה

להוכחת האשמה. בנסיבות אלו וכפי שנקבע לא אחת, "הנציב היה מוסמך להורות על הפסקת עבודות השירות על יסוד חקירת המשטרה אף בטרם הוגש נגד הנידון כתב אישום (...). על כן, קל וחומר שבענייננו היה מוסמך הנציב להפסיק את עבודת השירות לאחר שהחליטה הפרקליטות על הגשת כתב האישום (...)" (רע"ב 9148/12 מור נ' מדינת ישראל (8.1.2013), כבוד השופטת ע' ארבל, פסקה 5 והפסיקה שם (להלן - עניין מור)). ראו גם את פסקי הדין שאליהם הפנתה באת-כוח המשיב: רע"ב 4205/18 הממונה על עבודות השירות נ' חמזה (10.7.2018), כבוד השופטת ד' ברק-ארז, פסקה 18; רע"ב 5419/14 סואעד נ' מדינת ישראל (14.8.2014), כבוד השופטת ד' ברק-ארז, פסקה 13; רע"ב 5389/06 ממן נ' מדינת ישראל (27.6.2006), כבוד השופטת (כתוארה אז) א' חיות, פסקה 3).

בנסיבות אלו, מאחר שהעותר נתון במעצר בפיקוח באופן שאינו מאפשר את התייצבותו לעבודות השירות, החלטת המשיב ניתנה כדין ובסמכות ולאחר שימוע שנערך לעותר, ולכן אין מקום להתערב בהחלטה זו.

11. אף אין מקום לטענת בא-כוח שלפיה לנוכח חזקת החפות, אין להורות כבר עכשיו על מאסרו של העותר, אלא יש לעכב זאת עד סיום ההליך הפלילי האחרון. זאת לטענתו, מאחר שאם בסופו של דבר העותר יזוכה, לא ניתן יהיה להשיב את הגלגל לאחור. טענה דומה עלתה לא אחת ונדחתה. כך בין השאר נקבע לעניין טענה זו: "כידוע, ריצוי עונש מאסר בדרך של עבודות שירות איננה זכות קנויה למי שהורשע בדין, אלא מהווה פריבילגיה המחייבת את הנידון לעמוד בתנאים מסוימים (...). שלילת הפריבילגיה על סמך ראיות מנהליות איננה קשורה לתוצאת ההליך הפלילי אשר במסגרתו ייתכן שהמבקש לא יורשע בעבירות אלו. הא לא בהא תליא. אחרת, צודקת המשיבה כי ייווצר מצב בו דווקא מי שביצע מעשים חמורים דיים המצדיקים כתב אישום נפרד במסגרת הפרות תנאי עבודות השירות שלו - יזכה לעיכוב עונשו, בעוד שמי שביצע הפרות שלא הביאו לגיבוש כתב אישום - לא יזכה לעיכוב וירצה עונשו ללא דיחוי" (עניין מור, פסקה 7).

12. משנמצא כי החלטת המשיב היא החלטה סבירה אשר ניתנה כדין, אין מקום להתערב בה.

העתירה נדחת.

לפיכך ובהתאם להחלטת המשיב, על העותר להתייצב ביום 3.4.2022 בשעה 08:00 בבית הסוהר דקל, שלוחת דרום, לשם נשיאה ביתרת עונש המאסר (212 יום).

המזכירות תמציא את ההחלטה אל באי-כוח הצדדים בהקדם.

ניתנה היום, י"ט באדר ב' התשפ"ב, 22 במרץ 2022, בהיעדר הצדדים.